TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2008. gada 16. oktobrī *

Lieta C-136/07

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam, ko 2007. gada 7. martā cēla

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv H. Stēvlbeks [*H. Støvlbæk*] un R. Vidāls Puī [*R. Vidal Puig*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Spānijas Karalisti, ko pārstāv M. Munjoss Peress [*M. Muñoz Pérez*], pārstāvis, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja.

* Tiesvedības valoda — spāņu.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], tiesneši Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], K. Šīmans [*K. Schiemann*] (referents), P. Kūris [*P. Kūris*] un L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*],

ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],
sekretārs R. Grass [*R. Grass*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Savā prasības pieteikumā Eiropas Kopienu Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka, attiecībā uz gaisa satiksmes vadības dispečera profesiju nepieņemot tiesību un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīvu 89/48/EEK par vispārēju sistēmu tādu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, ko piešķir par vismaz trīs gadu profesionālo izglītību (OV 1989, L 19, 16. lpp.), un Padomes 1992. gada

18. jūnija Direktīvu 92/51/EEK par otro vispārējo sistēmu profesionālās izglītības un mācību atzīšanai, lai papildinātu Direktīvu 89/48/EEK (OV L 209, 25. lpp.), Spānijas Karaliste nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir noteikti ar šīm direktīvām.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

Direktīva 89/48

2 Direktīvas 89/48 1. pantā ir noteikts:

"Šajā direktīvā izmanto šādas definīcijas:

a) diploms: jebkāds diploms, sertifikāts vai cits kvalifikāciju apliecinošs dokuments, vai jebkāds šādu diplomu, sertifikātu vai citu apliecinājumu komplekts:

— ko ir piešķīrusi kompetenta iestāde dalībvalstī, kura ir nozīmēta saskaņā ar valsts normatīvajiem vai administratīvajiem aktiem,

— kas apliecina, ka tā īpašnieks ir sekmīgi pabeidzis vismaz trīs gadu vai līdzvērtīga ilguma nepilna laika pēcvidusskolas programmu universitātē vai augstskolā, vai kādā citā līdzīga līmeņa mācību iestādē un, ja vajadzīgs, ka tas ir sekmīgi pabeidzis profesionālās mācības, kas ir nepieciešamas papildus pēcvidusskolas programmai, un

— kas apliecina, ka tā īpašniekam ir vajadzīgā profesionālā kvalifikācija, lai uzņemtos vai veiktu reglamentētu kvalificētu darbu attiecīgajā dalībvalstī,

ar noteikumu, ka izglītība, ko apliecina diploms, sertifikāts vai cits kvalifikāciju apliecinošs dokuments, ir iegūta galvenokārt Kopienā, vai arī tā īpašniekam ir triju gadu tās dalībvalsts, kas ir atzinusi trešās valsts diplomu, sertifikātu vai citu kvalifikāciju apliecinošu dokumentu, sertificēta profesionālā pieredze.

[..]

c) reglamentēts kvalificēts darbs: reglamentēta profesionāla darbība vai darbību loks, ko dalībvalstī veic šajā profesijā;

d) reglamentēta profesionāla darbība: profesionāla darbība tiktāl, cik šādas darbības sākšanai vai veikšanai, vai kādam tās veikšanas veidam dalībvalstī nosacījums tieši vai netieši saskaņā ar normatīvo un administratīvo aktu noteikumiem ir diploma esamība. [..]

[..]”

3 Šīs pašas direktīvas 2. pantā ir noteikts:

“Šī direktīva attiecas uz jebkuru dalībvalsts pilsoni, kurš vēlas veikt reglamentētu kvalificētu darbu attiecīgajā dalībvalstī kā pašnodarbināta persona vai darbinieks.

Šo direktīvu nepiemēro profesijām, uz kurām attiecas atsevišķa direktīva, kas nosaka dalībvalstu diplomu savstarpējo atzīšanas kārtību.”

4 Šīs direktīvas 3. panta a) punktā ir paredzēts:

“Ja attiecīgajā dalībvalstī, lai sāktu vai veiktu reglamentētu kvalificētu darbu, ir vajadzīgs diploms, kompetentā iestāde nedrīkst, pamatojoties uz nepietiekamu kvalifikāciju, atteikt dalībvalsts pilsonim atļauju sākt vai veikt attiecīgo kvalificēto darbu ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi attiecas uz tās pilsoņiem:

a) ja kandidātam ir tāds diploms, kas tiek prasīts citā dalībvalstī, lai uzņemtos vai veiktu attiecīgo kvalificēto darbu tās teritorijā, un ja šāds diploms ir ticis piešķirts dalībvalstī [..].”

5 Direktīvas 89/48 4. panta 1. punktā ir noteikts:

"Neatkarīgi no 3. panta attiecīgā dalībvalsts var arī pieprasīt, lai kandidāts:

[..]

b) pabeigtu adaptācijas laikposmu, kas nepārsniedz trīs gadus, vai veiktu kvalifikācijas atbilstības pārbaudi:

— ja izglītības, ko tas saņēmis, kā noteikts 3. panta a) un b) apakšpunktā, saturs ievērojami atšķiras no attiecīgās [uzņēmējas] dalībvalsts pieprasītā, [..]

[..]."

Direktīva 92/51

6 Diploma termins ir definēts Direktīvas 92/51 1. panta a) punktā šādi:

"[..] jebkāds izglītības pierādījums vai šādu pierādījumu kopums:

— ko kādā dalībvalstī izsniegusi kompetenta iestāde, kura norādīta atbilstīgi šīs valsts normatīvajiem un administratīvajiem aktiem,

— kas apliecina, ka tā turētājs ir sekmīgi beidzis:

i) vai nu pēcvidusskolas kursu, kas nav Direktīvas 89/48/EEK 1. panta a) punkta otrajā ievilkumā minētais kurss un kura ilgums ir vismaz viens gads vai līdzvērtīgs ilgums, mācoties nepilnu laiku, un kurā iestājoties obligāts nosacījums ir sekmīgi pabeigts vidusskolas kurss, kas vajadzīgs mācību sākšanai universitātē vai kādā citā augstākajā mācību iestādē, kā arī, ja papildus šādam pēcvidusskolas kursam var tikt prasītas profesionālās mācības;

ii) vai arī kādu no C pielikumā uzskaitītajiem izglītības kursiem, un

— kas apliecina, ka turētājam ir profesionālā kvalifikācija, kas vajadzīga darbības uzsākšanai vai veikšanai reglamentētā profesijā šajā dalībvalstī,

ar nosacījumu, ka izglītība, ko apliecina šis pierādījums, ir iegūta galvenokārt Kopienā vai ārpus Kopienas tādās izglītības iestādēs, kas nodrošina izglītību atbilstīgi dalībvalsts normatīvajiem un administratīvajiem aktiem, vai arī apliecina, ka tā turētājam ir trīs gadu profesionālā pieredze, ko apstiprina dalībvalsts, kura ir atzinusi trešās valsts izdotus izglītības pierādījumus.

[..]”

7 Direktīvas 92/51 1. panta e) un f) punktā ir ietvertas šādas definīcijas:

“e) reglamentēta profesija: reglamentēta profesionālā darbība vai darbību kopums, ko dalībvalstī ietver šī profesija;

f) reglamentēta profesionālā darbība: profesionālā darbība, kuras uzsākšanai vai veikšanai vai kādam veikšanas veidam dalībvalstī saskaņā ar normatīvajiem vai

administratīvajiem aktiem tieši vai netieši ir vajadzīgs izglītības pierādījums vai kompetences atestāts. [..]"

8 Direktīvas 92/51 2. panta otrajā daļā ir noteikts, ka tā neattiecas uz, cita starpā, profesijām, uz ko attiecas īpašas direktīvas, ar kurām ievieš pasākumus diplomu savstarpējai atzīšanai dalībvalstīs.

9 Minētās direktīvas 3. pantā ir noteikts:

"Neskarot Direktīvu 89/48/EEK, gadījumos, kad darbības uzsākšana vai veikšana reglamentētā profesijā uzņēmējā dalībvalstī ir atkarīga no diploma esamības saskaņā ar šīs direktīvas vai Direktīvas 89/48/EEK definīciju, kompetentā iestāde nedrīkst, pamatojot to ar neatbilstīgu kvalifikāciju, atteikties atļaut kādas dalībvalsts pilsonim sākt vai veikt darbību šajā profesijā ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi attiecas uz šīs dalībvalsts pilsoņiem:

a) ja lūguma iesniedzējam ir diploms saskaņā ar šīs direktīvas vai Direktīvas 89/48/EEK definīciju, kurš kādā citā dalībvalstī ir vajadzīgs, lai tās teritorijā sāktu vai veiktu darbību attiecīgajā profesijā, un kas izsniegts kādā no dalībvalstīm;

[..]."

10 Direktīvas 92/51 4. panta 1. punkts ir izteikts šādā redakcijā:

"Neskarot 3. pantu, uzņēmēja dalībvalsts var arī prasīt, lai lūguma iesniedzējs:

[..]

b) stažējas [pabeidz adaptācijas laikposmu] ne ilgāk kā trīs gadus vai nokārto zināšanu pārbaudi [kvalifikācijas atbilstības pārbaudi], ja:

— teorētiskie un/vai praktiskie jautājumi, ko ietver viņa iegūtā izglītība, kas minēta 3. panta pirmās daļas a) vai b) punktā, būtiski atšķiras no tiem jautājumiem, uz kuriem attiecas diploms saskaņā ar šīs direktīvas vai Direktīvas 89/48/EEK definīcijai un kas vajadzīgi uzņēmējā dalībvalstī

[..]."

Direktīva 2006/23/EK

11 2006. gada 17. maijā stājās spēkā Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 5. aprīļa Direktīva 2006/23/EK par Kopienas gaisa satiksmes vadības dispečera licenci (OV L 114, 22. lpp.), kuras mērķis ir nostiprināt gaisa satiksmes drošības normas un uzlabot Kopienas gaisa satiksmes vadības sistēmu, izsniedzot gaisa satiksmes vadības dispečera Kopienas licenci.

Valsts tiesiskais regulējums

12 Direktīvas 89/48 un 92/51 tika transponētas Spānijas tiesību sistēmā attiecīgi ar Karaļa 1991. gada 25. oktobra dekrētu Nr. 1665/1991 (*BOE* Nr. 280, 1991. gada 22. novembris, 37916. lpp.) un Karaļa 1995. gada 4. augusta dekrētu Nr. 1396/1995 (*BOE* Nr. 197, 1995. gada 18. augusts, 25657. lpp.). Gaisa satiksmes vadības dispečera profesija nav iekļauta Spānijā reglamentēto profesiju sarakstā, kuras ir uzskaitītas minēto Karaļa dekrētu pielikumos.

13 Darbību šajā profesijā Spānijā īpaši reglamentē Karaļa 1998. gada 9. janvāra dekrēts Nr. 3/1998 par gaisa satiksmes vadības dispečera civilo profesionālo apliecību un licenci (*BOE* Nr. 17, 1998. gada 20. janvāris, 1968. lpp.).

14 Karaļa dekrēta Nr. 3/1998 1. pantā ir noteikts:

"Lai profesionāli darbotos gaisa satiksmes vadības dispečera profesijā civilās [aviācijas] nozarē, ir jābūt profesionālajai civilās aeronautikas gaisa satiksmes vadības dispečera

apliecībai, kā arī licencei un atbilstīgajai kvalifikācijai saskaņā ar nosacījumiem, kas ir paredzēti šajā Karaļa dekrētā."

15 Minētā Karaļa dekrēta 2. pantā ir noteikts:

"Šajā Karaļa dekrētā ar profesionālo civilās aeronautikas gaisa satiksmes vadības dispečera apliecību tiek apzīmēts dokuments, ko izsniedz Civilās aviācijas ģenerāldirekcija un ar ko tiek apliecināts, ka apliecības saņēmējs ir veiksmīgi pabeidzis gaisa satiksmes vadības dispečera pamata apmācību.

Licence ir Civilās aviācijas ģenerāldirekcijas izsniegts dokuments, ar ko tiek apliecināts, ka civilās aeronautikas gaisa satiksmes vadības dispečera apliecības īpašnieks drīkst veikt uzdevumus, kuriem ir saņemta kvalifikācija. Pievienotajā dokumentā norāda apliecības īpašnieka kvalifikāciju, kā arī iespējamos ierobežojumus un fiziskās un psiholoģiskās atbilstības apliecinājumu, kas ir nepieciešami darbībai profesijā.

Kvalifikācija ir Civilās aviācijas ģenerāldirekcijas izsniegts dokuments, kas ir saistīts ar licenci un kurā tiek precizēti apstākļi, nosacījumi un, vajadzības gadījumā, ierobežojumi saistībā ar konkrētu gaisa satiksmes vadības dispečera uzdevumu izpildi."

16 Šī paša Karaļa dekrēta 3. pantā ir noteikti šādi nosacījumi gaisa satiksmes vadības dispečera apliecības iegūšanai:

"1. Civilās aeronautikas gaisa satiksmes vadības dispečera profesionālo apliecību var saņemt pēc gaisa satiksmes vadības dispečera pamatizglītības pabeigšanas, kas notiek saskaņā ar oficiālajām programmām, kuras ietver teorētiskas un praktiskas zināšanas par aviācijas tiesībām un gaisa satiksmes noteikumiem, par gaisa satiksmes vadības ierīcēm, zināšanas par vispārējo aeronautiku, par cilvēkfaktoru, meteoroloģiju, navigāciju un procedūrām ārkārtas situācijās.

2. Lai tiktu uzņemti pamatizglītības programmā, kandidātiem ir jāatbilst šādiem nosacījumiem:

a) prasītais studiju līmenis: jābūt pirmā vai otrā līmeņa augstākās izglītības oficiālajam diplomam vai jābūt pabeigtam pilnam pirmajam augstākās izglītības posmam universitātē;

b) brīvi jārunā un jāraksta spāņu un angļu valodā, izruna nedrīkst radīt grūtības, kas varētu traucēt radiotelefona sakarus;

c) jāsaņem attiecīgs psihotehniskas, fiziskas un psiholoģiskas atbilstības sertifikāts."

17 Karaļa dekrēta Nr. 3/1998 4. pants, kurā ir noteikti nosacījumi gaisa satiksmes vadības dispečera licences iegūšanai, ir izteikts šādi:

"Gaisa satiksmes vadības dispečera licenci izsniedz kandidātiem, kas atbilst šādiem nosacījumiem:

a) sasnieguši pilnu 21 gada vecumu;

b) saņēmuši civilās aeronautikas gaisa satiksmes vadības dispečera profesionālo apliecību;

c) pabeiguši teorētiskās un praktiskās mācības, kas ir nepieciešamas vienas no Karaļa dekrēta 7. pantā minēto kvalifikāciju saņemšanai;

d) apmierinoši šim nolūkam nozīmēta kvalificēta dispečera uzraudzībā ir pabeiguši trīs mēnešu praksi, kuras laikā ir veiksmīgi vadīta gaisa satiksme. Šī panta c) punktā prasītais nosacījums var tikt izpildīts šajā punktā aprakstītā laikposma laikā;

e) saņēmuši spēkā esošu un periodiski atjaunojamu fiziskās un psiholoģiskās atbilstības sertifikātu."

18 Minētā Karaļa dekrēta 7. pantā, kurā ir uzskaitītas kvalifikācijas, uz kurām ir atsauce šī paša dekrēta 4. panta c) punktā, ir noteikts:

"Tiek paredzētas šādas kvalifikācijas:

a) lidlauka vadība;

b) pieejas vadība;

c) pieejas radara vadība;

d) rajona vadība;

e) rajona radara vadība."

19 Šī paša Karaļa dekrēta 6. pantā ir noteikts:

"Gaisa satiksmes vadības dispečera licences īpašniekam ir tiesības profesionāli veikt visus tos uzdevumus saistībā ar gaisa satiksmes vadību, kas ietilpst tā kvalifikācijā.

Civilās aviācijas ģenerāldirekcija var ierobežot piešķirtās pilnvaras tādu iemeslu dēļ, kas ir saistīti ar fizisko vai psiholoģisko atbilstību vai ar tehniskiem un operatīviem nosacījumiem attiecībā uz gaisa telpas drošību."

Pirmstiesas procedūra

20 2000. gada 8. novembrī Komisija nosūtīja Spānijas Karalistei brīdinājuma vēstuli, kurā tā norādīja, ka nosacījumi pieejai gaisa kontroles dispečera profesijai un tās praktizēšanai, kas ir noteikti Karaļa dekrētā Nr. 3/1998, nav saderīgi ar Direktīvām 89/48 un 92/51.

21 Tā kā to neapmierināja Spānijas Karalistes 2001. gada 8. februāra atbilde, Komisija 2001. gada 26. jūlijā pieņēma argumentētu atzinumu, kurā tā aicināja šo dalībvalsti veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu minētās direktīvas.

22 Ņemot vērā, ka Spānijas Karaliste neveica pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu no minētajām direktīvām izrietošos pienākumus, Komisija 2003. gada 11. februārī cēla pirmo prasību par pienākumu neizpildi.

23 Ar 2004. gada 14. oktobra spriedumu lietā C-55/03 Komisija/Spānija Tiesa noraidīja šo prasību kā nepieņemamu, tādēļ ka iebildumu formulējums un strīdus priekšmeta apraksts, ko Komisija bija norādījusi savā prasības pieteikumā, nebija pietiekami skaidrs un konsekvents un līdz ar to Tiesa nevarēja taisīt lietderīgu spriedumu par šo prasību.

24 Pēc dažādu vēstuļu nosūtīšanas starp Komisiju un Spānijas Karalisti pēc iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Spānija pasludināšanas, tostarp it īpaši 2005. gada 21. marta papildu brīdinājuma vēstules, Spānijas Karalistes 23. maija atbildes vēstules, 2005. gada 19. decembra otrās papildu brīdinājuma vēstules un Spānijas Karalistes 2006. gada 20. februāra atbildes vēstules uz to, Komisija 2006. gada 4. jūlijā pieņēma papildu argumentētu atzinumu, kurā tā aicināja šo dalībvalsti veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Direktīvas 89/48 un 92/51 divu mēnešu laikā no šī atzinuma saņemšanas brīža.

25 Tā kā Spānijas Karalistes atbilde uz minēto papildu argumentēto atzinumu to nepārliecināja, Komisija cēla šo prasību.

Par prasību

Lietas dalībnieku argumenti

26 Komisija uzskata, ka ir pārkāptas gan Direktīvas 89/48, gan Direktīvas 92/51 prasības, jo vienā dalībvalstī saņemts diploms, kura atzīšana tiek lūgta Spānijā, var ietilpt gan vienas, gan otras direktīvas piemērošanas jomā.

27 Komisija konstatē, ka gaisa satiksmes vadības dispečera profesija nav ietverta Spānijā reglamentēto profesiju sarakstā, kas iekļauts Karaļa dekrētu Nr. 1665/1991 un Nr. 1396/1995 pielikumā. Tomēr ir acīmredzams, ka šī profesija ir "reglamentēta" Direktīvu 89/48 un 92/51 izpratnē, jo visas apliecības, kas ir nepieciešamas, lai darbotos šajā profesijā Spānijā, veido "diplomu" katras no šīm direktīvām izpratnē. Tomēr Komisija uzskata, ka uz šo profesiju nepareizi netiek attiecināta citās dalībvalstīs iegūto diplomu un profesionālās izglītības atzīšanas shēma, kas ir paredzēta minētajos Karaļa dekrētos.

28 Komisija uzskata, ka tam, ka Direktīvu 2006/23 var uzskatīt par "īpašu direktīvu" Direktīvu 89/48 un 92/51 2. panta izpratnē, nav nozīmes saistībā ar šo prasību par valsts pienākumu neizpildi. Tā kā Direktīvas 2006/23 transponēšanas termiņš atbilstoši tās 20. panta pirmajai daļai bija 2008. gada 17. maijs, dalībvalstīm pirms šī datuma bija jāatzīst diplomi, kas ir izdoti citās dalībvalstīs atbilstoši Direktīvu 89/48 un 92/51 noteikumiem.

29 Spānijas Karaliste iebilst, ka šīs pēdējās minētās direktīvas nav piemērojamas attiecībā uz gaisa satiksmes vadības dispečera profesiju, jo Spānijā nav "diploma" šo minēto direktīvu izpratnē, kas pats par sevi sniegtu tiesības darboties šajā profesijā. Tajā var darboties, tikai saņemot visas noteiktās apliecības.

30 Attiecībā uz Direktīvu 2006/23 Spānijas Karaliste norāda, ka šīs īpašās direktīvas pieņemšana pierāda, ka Kopienu tiesības agrāk nepiedāvāja atbilstošus instrumentus, lai garantētu gaisa satiksmes vadības dispečeru brīvu pārvietošanos, un nenoteica dalībvalstīm pienākumu atzīt profesionālās kvalifikācijas šajā nozarē. Tomēr dalībvalstis nevar atzīt to noteiktos nosacījumus darbībai gaisa satiksmes vadības dispečera profesijā saskaņā ar Direktīvām 89/48 un 92/51.

31 Turklāt šī dalībvalsts norāda, ka uz faktisko darbību gaisa satiksmes vadības dispečera profesijā Spānijā cita starpā attiecas nosacījums par [reģionāla] vietēja rakstura kvalifikāciju, kas ir saistīta ar konkrēto nozari, kurā šī darbība tiks veikta (lidlauka vadība, rajona vadība u.c.). Tādējādi pat tās personas, kas ir saņēmušas profesionālo gaisa satiksmes vadības dispečera izglītību Spānijā, nevar darboties šajā profesijā jebkurā nozarē valsts teritorijā, bet tām ir jāsaņem šāda vietējā kvalifikācija. Tā kā pastāv šāda īpaša kvalifikācija, *a fortiori* nav iespējams, ka persona, kas ir ieguvusi profesionālo kvalifikāciju citā valstī, varētu saņemt atļauju darboties šajā profesijā Spānijā.

32 Par šo pēdējo argumentu Komisija norāda, ka "vietējais" vai "īpašais" dažu kvalifikāciju raksturs nenozīmē, ka šī profesija nebūtu jāuzskata par reglamentētu un tādēļ tai nevarētu piemērot Direktīvas 89/48 un 92/51. Komisija uzskata, ka uzņēmēja dalībvalsts var prasīt adaptācijas prakses laikposma veikšanu vai kvalifikācijas atbilstības pārbaudījuma nokārtošanu, pirms tā piešķir šādu kvalifikāciju citā dalībvalstī izsniegta diploma īpašniekam atbilstoši minēto direktīvu noteikumiem.

Tiesas vērtējums

33 Attiecībā uz Spānijas Karalistes norādīto argumentu, ka gaisa satiksmes vadības dispečera profesija neietilpst Direktīvu 89/48 un 92/51 piemērošanas jomā, jo runa nav par "reglamentētu profesiju", jo nav "diploma" šo direktīvu izpratnē, kas dotu tiesības darboties šajā profesijā, ir jākonstatē, ka uz reglamentētas profesijas jēdzienu minēto direktīvu izpratnē attiecas Kopienu tiesības un ka no Direktīvas 89/48 1. panta c) un d) punkta un Direktīvas 92/51 1. panta e) un f) punktā paredzētām definīcijām izriet, ka

profesija ir jāuzskata par reglamentētu, ja pieeju šai profesionālajai darbībai reglamentē tiesību vai administratīvi akti, ar ko ievieš tādu režīmu, kura rezultātā šī darbība tiešā veidā tiek atļauta tikai konkrētus nosacījumus izpildījušām personām un tiek aizliegta tām personām, kas šādus nosacījumus neizpilda (šajā sakarā skat. 2003. gada 13. novembra spriedumu lietā C-313/01 *Morgenbesser*, *Recueil*, I-13467. lpp., 49. punkts).

34 Šajā lietā no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka gaisa satiksmes vadības dispečera profesijas īstenošana Spānijā tiek īpaši reglamentēta Karaļa dekrētā Nr. 3/1998 un ka tajā var darboties tikai personas, kuru rīcībā ir konkrētas Civilās aviācijas ģenerāldirekcijas izsniegtas apliecības.

35 Šajā Karaļa dekrētā cita starpā ir noteikts, ka darbībai šādā profesijā ir nepieciešama profesionālā civilās aeronautikas gaisa satiksmes vadības dispečera apliecība, kurā ir apliecināts, ka tās īpašnieks ir veiksmīgi pabeidzis pamata mācības un citu nosacījumu starpā tam ir universitātes diploms par pabeigtu pirmā līmeņa augstāko izglītību Spānijā.

36 Turklāt pieeja gaisa satiksmes vadības dispečera profesijai Spānijā atbilstoši Karaļa dekrētam Nr. 3/1998 ir iespējama, ja ir saņemta gaisa satiksmes vadības dispečera licence, kurā ir apliecināts, ka civilās aeronautikas gaisa satiksmes vadības dispečera apliecības īpašnieks var veikt pienākumus saistībā ar šo profesiju, kurā tas ir kvalificēts. Turklāt šo licenci var saņemt tikai pēc tam, kad ir pabeigta trīs mēnešu prakse, kuras laikā faktiski tiek veikta gaisa satiksmes vadība.

37 Visbeidzot, šajā Karaļa dekrētā ir noteikts, ka ir jāsaņem "kvalifikācijas", kuras sniedz tiesības veikt konkrētos pienākumus. Runa ir par dokumentu, kas ir saistīts ar licenci un kurā ir precizēti apstākļi, nosacījumi un, vajadzības gadījumā, arī ierobežojumi, kas

saistīti ar konkrētu gaisa satiksmes vadības dispečera profesijas pienākumu īstenošanu. Minētās kvalifikācijas var cita starpā būt par lidlauka vadību, pieejas vadību, pieejas radara vadību, rajona vadību, kā arī rajona radara vadību, un tās var saņemt pēc teorētisku un praktisku mācību pabeigšanas.

38 No tā izriet, ka gaisa satiksmes vadības dispečera darbību Spānijā faktiski reglamentē tiesiskais regulējums, ar ko ir ieviesta tāda kārtība, kuras rezultātā darbība šajā profesijā skaidri tiek atļauta tikai personām, kas ir izpildījušas nosacījumus, un aizliegta tām personām, kas tos neizpilda.

39 Līdz ar to gaisa satiksmes vadības dispečera profesija Spānijā ir jākvalificē kā reglamentēta profesija Direktīvu 89/48 un 92/51 izpratnē, un tādējādi tā ietilpst šo direktīvu piemērošanas jomā.

40 Šis secinājums nav atspēkojams ar to, ka Spānijā nav mācību, kuru rezultātā tiktu izsniegts viens diploms par pieeju darbībai minētajā profesijā.

41 No Direktīvu 89/48 un 92/51 1. panta a) punkta izriet, ka diploma jēdziens ietver "visus" diplomus, sertifikātus vai citas izglītības apliecības.

42 Turklāt tam, ka "diploms" nav viena dokumenta veidā, bet to veido vairākas apliecības, sertifikāti un citi dokumenti, nav nozīmes, jo šī diploma, vienalga kādā formā, būtiskais uzdevums ir konstatēt, ka persona ir veiksmīgi pabeigusi konkrētu mācību ciklu, kā rezultātā tā ir ieguvusi nepieciešamo kvalifikāciju, lai piekļūtu attiecīgajā dalībvalstī

reglamentētai profesijai vai tajā darbotos (šajā sakarā attiecībā uz "diploma" kvalificēšanu par dokumentu, ar kuru tiek konstatēta mācību beigu pārbaudījuma nokārtošana, Direktīvas 89/48 izpratnē skat. 2003. gada 9. septembra spriedumu lietā C-285/01 *Burbaud*, *Recueil*, I-8219. lpp., 52. punkts).

43 Tā kā Spānijā pieeja gaisa satiksmes vadības dispečera profesijai ir atkarīga no tā, vai personai ir "diploms" Direktīvas 89/48 izpratnē, no tā atbilstoši direktīvas 3. pantam izriet, ka šīs dalībvalsts kompetentā iestāde nevar kvalifikācijas neesamības dēļ tādos pašos apstākļos, kādi ir tās pilsoņiem, atteikt citas dalībvalsts pilsonim pieeju šai profesijai vai darbībai tajā, ja 3. pantā uzskaitītie nosacījumi ir izpildīti.

44 Tā kā viens no nosacījumiem ir tāda diploma esamība, kāds ir definēts Direktīvā 89/48, kandidātiem bija veiksmīgi jāpabeidz pēcvidusskolas izglītības kurss vismaz trīs gadu garumā.

45 Turklāt, tā kā pieeja gaisa satiksmes vadības dispečera profesijai Spānijā ir atkarīga no tāda diploma esamības, kāds tiek definēts Direktīvā 89/48, no tā atbilstoši Direktīvas 92/51 3. pantam izriet, ka šīs valsts kompetentā iestāde nevar atteikt citas dalībvalsts pilsonim kvalifikācijas neesamības dēļ pieeju šai profesijai vai darbībai tajā tādos pašos apstākļos, kādi ir tās pilsoņiem, ja šajā pantā uzskaitītie nosacījumi ir izpildīti.

46 Viens no šiem nosacījumiem ir diploma Direktīvas 92/51 izpratnē esamība. Šajā direktīvā ietvertā diploma definīcija ir plašāka par Direktīvā 89/48 esošo, un cita starpā tajā nav prasīts, lai kandidāti būtu veiksmīgi pabeiguši pēcvidusskolas izglītības kursu vismaz trīs gadu garumā.

47 Tādējādi dalībvalstu pienākums ir paredzēt to diplomu atzīšanu, uz kuriem attiecas vai nu Direktīvā 89/48, vai Direktīvā 92/51 ietvertā definīcija. Tomēr Spānijas tiesiskajā regulējumā nav paredzēta šāda atzīšana.

48 Spānijas Karalistes arguments, ar ko tā apstrīd šādu atzīšanas pienākumu saskaņā ar minētajām direktīvām, ņemot vērā, ka šajā nozarē ir pieņemta īpaša Direktīva 2006/23, nav atbalstāms.

49 Direktīva 2006/23, kas ir pieņemta, pamatojoties uz EKL 80. panta 2. punktu, kurš ietverts EK līguma trešās daļas V sadaļā par transporta kopējo politiku, ir paredzēta, lai īstenotu "tiesību aktus, kas saistīti ar vienoto Eiropas gaisa telpu", kā tas ir norādīts tās pirmajā apsvērumā. Lai nodrošinātu augstāku drošības līmeni, šī direktīva, kā izriet no tās astotā apsvēruma, "saskaņo prasības attiecībā uz gaisa satiksmes vadības dispečera profesijā vajadzīgo kvalifikāciju un kompetenci, kā arī iespējām iegūt šo profesiju". Tādējādi šīs pašas direktīvas 1. pantā ir noteikts, ka tās "mērķis ir paredzēt augstākus drošības standartus un uzlabot Kopienas gaisa satiksmes vadības sistēmas darbību, izsniedzot Kopienas gaisa satiksmes vadības dispečera licences". Atbilstoši šīs direktīvas 4. pantam gaisa satiksmes vadības pakalpojumus var sniegt vienīgi tādi dispečeri, kuru licence ir izsniegta saskaņā ar šīs direktīvas noteikumiem. Nosacījumi šādas licences saņemšanai ir definēti Direktīvas 2006/23 5. pantā, bet tās 15. pantā tiek regulēta savstarpēja gaisa satiksmes vadības dispečeru licenču atzīšana.

50 Līdz ar to ir jākonstatē, ka Direktīvas 2006/23 būtiskais mērķis ir ieviest Kopienu tiesību normas par gaisa satiksmes vadības dispečera licences saņemšanu un atjaunošanu, kas ļauj uzskatīt šo direktīvu par "īpašu direktīvu" Direktīvu 89/48 un 92/51 2. panta izpratnē. Tomēr, tā kā Direktīvas 2006/23 transponēšanas termiņš saskaņā ar tās

20. panta pirmo daļu ir 2008. gada 17. maijs, dalībvalstu veiktā citā dalībvalstī saņemto diplomu un profesionālās izglītības, kas sniedz pieeju gaisa satiksmes vadības dispečera profesijai, atzīšana būtu principā jāveic pirms šī datuma atbilstoši Direktīvās 89/48 un 92/51 paredzētajiem nosacījumiem.

51 Tādējādi arguments, ko, pamatojoties uz Direktīvu 2006/23, norādījusi Spānijas Karaliste, ir jānoraida.

52 Visbeidzot, jāpārbauda šīs dalībvalsts norādītais arguments par "kvalifikācijas" prasību, kas atbilstoši Karaļa dekrēta Nr. 3/1998 2. pantam ir Civilās aviācijas ģenerāldirekcijas saistībā ar licenci izsniegts dokuments, kurā tiek precizēti apstākļi, nosacījumi, kā arī, vajadzības gadījumā, ierobežojumi saistībā ar gaisa satiksmes vadības dispečera konkrētu pienākumu izpildi un kas attiecas uz tādām īpašām jomām kā lidlauka vadība, pieejas vadība, pieejas radara vadība, rajona vadība, rajona radara vadība. Tā kā šī kvalifikācija ir specifiska vai ar ģeogrāfiski vietēju raksturu, tā principā nepieļauj, ka Spānijā tiktu atzītas citā dalībvalstī iegūtās kvalifikācijas.

53 Šajā sakarā jānorāda, ka Direktīvas 89/48 un 92/51 neievieš automātisku atzīšanas sistēmu. Atzīstot tiesības darboties reglamentētā profesijā, šīs direktīvas saskaņā ar to 4. panta 1. punkta b) apakšpunktu atļauj uzņēmējai dalībvalstij noteikt kandidātam, kas ir citas dalībvalsts pilsonis, adaptācijas prakses laikposmu vai kvalifikācijas atbilstības pārbaudi, it īpaši, ja tā saņemtās izglītības saturs ievērojami atšķiras no attiecīgās dalībvalsts prasītā vai ja šajā pēdējā dalībvalstī reglamentēts kvalificēts darbs ietver vienu vai vairākas reglamentētas profesionālas darbības, kuru nav kandidāta izcelsmes dalībvalstī reglamentētajā profesijā, un šo atšķirību starp profesionālajām darbībām šajās divās attiecīgajās dalībvalstīs raksturo īpaša, atšķirīga izglītība (attiecībā uz Direktīvu 89/48 skat. 2008. gada 8. maija spriedumu lietā C-39/07 Komisija/Spānija, Krājums, I-3435. lpp., 39. punkts).

54 Savstarpējās diplomu un profesionālās apmācības atzīšanas sistēma, kas ir ieviesta ar Direktīvām 89/48 un 92/51, nenozīmē, ka citā dalībvalstī piešķirtie diplomi apliecina izglītību, kas būtu ekvivalenta vai līdzīga izglītībai, kura tiek prasīta attiecīgajā valstī. Atbilstoši ar šīm direktīvam izveidotajai sistēmai diploms tiek atzīts, nevis balstoties uz ar tā apliecinātās izglītības vērtību, bet gan tāpēc, ka tas sniedz pieeju reglamentētai profesijai dalībvalstī, kurā tas ticis piešķirts vai atzīts. Tāpēc nepietiek ar to, ka ir atšķirības izcelsmes dalībvalsts izglītības ilgumā vai saturā salīdzinājumā ar uzņēmēju dalībvalsti, lai attaisnotu atteikumu atzīt attiecīgo profesionālo kvalifikāciju. Tomēr, ja šīs atšķirības ir būtiskas, tās var pamatot, ka uzņēmēja dalībvalsts prasa, lai pieteikuma iesniedzējs izpildītu vienu vai vairākus no šo direktīvu 4. pantā minētajiem kompensējošajiem pasākumiem (šajā sakarā attiecībā uz Direktīvu 89/48 skat. 2006. gada 19. janvāra spriedumu lietā C-330/03 *Colegio*, Krājums, I-801. lpp., 19. punkts).

55 No tā izriet, ka īpašais vai reģionāli vietējais personas, kura vēlas darboties gaisa satiksmes vadības dispečera profesijā Spānijā, konkrētu Karaļa dekrēta Nr. 3/1998 2. pantā prasīto kvalifikāciju raksturs netraucē salīdzināt kompetenci, kuru apliecina citā dalībvalstī, kas nav Spānijas Karaliste, saņemtie diplomi vai profesionālās mācības šīs profesijas veikšanai, no vienas puses, ar zināšanām un kvalifikācijām, kas tiek prasītas, lai darbotos tajā Spānijas Karalistē, no otras puses.

56 Līdz ar to Spānijas Karalistes norādītais arguments ir jānoraida.

57 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, jāatzīst, ka, attiecībā uz gaisa satiksmes vadības dispečera profesiju nepieņemot tiesību un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Direktīvas 89/48 un 92/51, Spānijas Karaliste nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir noteikti ar šīm direktīvām.

Par tiesāšanās izdevumiem

58 Saskaņā ar Reglamenta 69. panta 2. punktu lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Spānijas Karalistei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā pēdējai spriedums nav labvēlīgs, tad tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) attiecībā uz gaisa satiksmes vadības dispečera profesiju nepieņemot tiesību un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīvu 89/48/EEK par vispārēju sistēmu tādu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, ko piešķir par vismaz trīs gadu profesionālo izglītību, un Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvu 92/51/EEK par otro vispārējo sistēmu profesionālās izglītības un mācību atzīšanai, lai papildinātu Direktīvu 89/48/EEK, Spānijas Karaliste nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir noteikti ar šīm direktīvām;

2) Spānijas Karaliste atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]